

Partner voor de publieke sector

Georganiseerd overleg Sector Defensie
Algemeen Personeelsbeleid (AP)

CAOP
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
Lange Voorhout 13, 2514 EA Den Haag
KVK-nummer 41158878

Contact: Vanessa Swens
Telefoon: 070 - 376 57 57
E-mail: v.swens@caop.nl
Datum: 19 mei 2025
Bijlage:
Ons kenmerk: AP/25.0316
Zaaknummer: G.1.03

Onderwerp

Verslag van de vergadering van de werkgroep Algemeen Personeelsbeleid (AP) op 8 mei 2025 van 10.05 uur tot 14.15 uur in de Sophiezaal bij het CAOP te Den Haag

Aanwezig

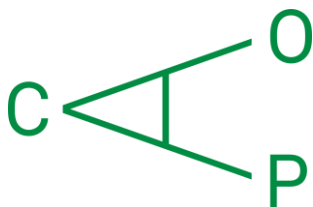
Van de zijde van Defensie: M. Suwout (vz), C. van Beek, M. Damen, R. Mulders, W. Sabel, W. Schwab

Van de zijde van de centrales: J. van Hulsen, E. Westermeijer (AC), R. Schilperoort, A. Rozendal (ACOP), J. van der Hulst, J. Schot (CCOOP), J. ten Berg (CMHF)

Van de zijde van het secretariaat: V. Swens (CAOP)

Agenda

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda
2. Vaststelling vertrouwelijk verslag en actiepuntenlijst van 1 april 2025 (AP/25.0220 + 2 bijlagen)
3. WODG stuk volgt na 24 april conceptversie 2.4 (wederom vertrouwelijk)
4. Rondvraag en sluiting

Agendapunt 1: Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.05 uur.

Mededelingen

Geen.

Vaststellen agenda

De voorzitter heeft zich voorbereid op het WODG-document en vaststelling van het vertrouwelijke deelverslag van 1 april 2025, maar niet zozeer op de actiepuntenlijst. Hij heeft geen pasklare update bij ieder afzonderlijk punt op de lijst. Als er dringende dingen op staan waar de centrales nu wel een reactie op willen dan hoort hij dat graag. De heer Van der Hulst zegt graag een update te krijgen over het BMD en verlof reservisten. De voorzitter zal op deze punten ingaan. Voor het overige wordt de behandeling van de actiepuntenlijst doorgeschoven.

Agendapunt 2: Vaststelling vertrouwelijk verslag en actiepuntenlijst van 1 april 2025 (AP/25.0220 +2 bijlagen)

Vertrouwelijk verslag 1 april 2025

- Pagina 3, 2^e alinea, 5^e zin: “... *nauwkeurig naar gekeken worden*”. De heer Van der Hulst heeft gezegd “met veel mensen tegelijk nauwkeurig naar gekeken worden”.
In dezelfde alinea, 3^e regel van onder: “*of dat dit alleen geldt voor de rijksinspectie*” moet volgens de heer Van der Hulst zijn: “of dat dit alleen geldt voor de IVD, omdat de IVD als enige wordt gekenmerkt als rijksinspectie”.
- Pagina 5, 1^e alinea, 7^e zin en ook in 2^e alinea: “*de heer Van Hulsen*” moet zijn “de heer Van der Hulst”.
- Pagina 7, 3^e alinea: “*Het gaat hier immers niet om staatsnoodrecht*”. Hier wil de heer Van der Hulst toevoegen “maar om een permanente wet waar hij de tijd voor wil nemen”.
- Pagina 8, 1^e alinea: “*de heer Van Hulsen*” moet zijn “de heer Van der Hulst” en “*centrales*” moet zijn “de CCOOP”.
Daarnaast, in dezelfde alinea, 3^e zin: “*Op deze manier kunnen mensen makkelijker vrij nemen in deze periode*”. De heer Van der Hulst wil hieraan toevoegen: “terwijl termijnen doorlopen in deze periode”.

Actiepuntenlijst per 1 april 2025

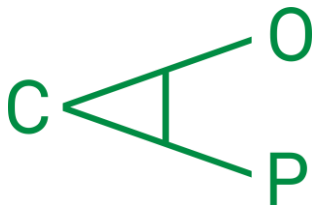
- De voorzitter komt later in de vergadering terug op het punt inzake verlof reservisten.
- Met betrekking tot het BMD zegt hij de voorzitter van het TW BMD te hebben gesproken. Deze heeft laten weten dat hij voornemens is, was en blijft om zijn product rond 1 juni aan te bieden, maar daarbij wel tegen een capaciteitsprobleem aanloopt om het allemaal uit te werken. Eén van de nieuwe wetgevingsjuristen van de HDP zal hem daarom gaan helpen, zegt de voorzitter. Het contact daartoe is gelegd. Van voorgaande zal nog een schriftelijk bericht uitgaan, evenals in het geval van onverhoopte vertraging (dus voorbij 1 juni a.s.).

Agendapunt 3: WODG stuk volgt na 24 april conceptversie 2.4 (wederom vertrouwelijk)

De voorzitter brengt in herinnering dat op 1 april vooral op het wetgevingsproces en navenante mijlpalen is ingegaan en nog niet op de inhoud is gefocust, anders dan algemene observaties. Op 24 april is een brief met een nieuwe versie van de inhoud aangeboden, waarin een aantal wijzigingen is opgenomen. Deze versie ligt vandaag voor.¹

Het is een lijvig document en de voorzitter zou het liefst inventariseren welke discussiepunten er voor de centrales in zitten. Een andere optie is om het per hoofdstuk door te lopen en dan te kijken welke mogelijke bezwaren de centrales hebben. Hij hoort graag welke aanpak de centrales verkiezen.

¹ AP/25.0262 + 2 bijl d.d. 24-04-2025

AC

De heer Westermeijer:

- Er is in de vorige vergadering een procesverloop voorgehouden, maar in de tussentijd is er ogenschijnlijk niets gebeurd. Zo is de internetconsultatie althans nog niet gestart;
- Spreker wil daarom eerst weten wat de stand van zaken met betrekking tot het proces is.

Mevrouw Mulders reageert:

- Er is vooral overleg geweest met de andere ministeries, zoals SZW en VWS. Zij hebben ook vragen gesteld, waar op ambtelijk niveau over is gesproken;
- De internetconsultatie blijft nog uit omdat er op bewindspersonenniveau met elkaar gesproken moet worden over deze wet. Nadat deze overleggen plaatsgevonden hebben zal de internetconsultatie starten. De verwachting is dat dit eind mei zal zijn, maar dit is nog nergens vastgelegd en dus onzeker.

Op de vraag van de heer Westermeijer of dit betekent dat het wetsvoorstel nog kan wijzigen, reageert de heer Damen:

- De wet is nogal ingrijpend op een aantal punten (met name stikstof). Er vinden deze en volgende week bewindspersonen-gesprekken plaats en afhankelijk van de uitkomst daarvan wordt besloten of het ontwerp wel of niet naar de Ministerraad kan;
- Er zijn 3 data in potlood (eind mei/begin juni) waarop het wetsontwerp in de Ministerraad besproken kan worden;
- De internetconsultatie zal direct aansluitend plaatsvinden, zodat dat niet in de zomerrecesperiode valt;
- Terugkomend op de vraag van de heer Westermeijer geeft spreker aan dat het wetsontwerp aan de hand van de inbreng van de andere bewindspersonen inderdaad nog kan veranderen.

CMHF

De heer Ten Berg:

- Memoreert dat is afgesproken dat de centrales, los van de bezwaren die zij in de WG AP delen, onafhankelijk advies mogen uitbrengen op de (definitieve) versie die naar de Raad van State gaat.
- De voorzitter antwoordt dat dit zeker moet kunnen, maar zijn dilemma is dat als er op een eindversie wordt gewacht, die versie heel snel een definitieve wordt. Daarom vindt hij het relevant om de huidige versie beet te pakken, ook omdat hij ziet dat de verschillen steeds kleiner zullen worden. Dat de definitief aan te bieden versie met de centrales besproken wordt lijkt hem echter logisch.

ACOP

De heer Schilperoord:

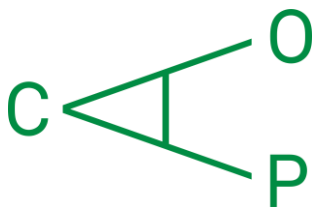
- Vraagt of het ontwerp ook nog kan worden aangepast op basis van wat de sociale partners vinden. Als het antwoord 'nee' is kijkt hij namelijk anders naar het gesprek dat gevoerd wordt.
- De voorzitter zegt dat als uit het overleg dat de sociale partners met elkaar voeren dingen komen die aanzetten tot heroverwegen, herformuleren of wat dan ook, dat uiteraard gedaan zal worden. De heer Schwab vult aan dat uit artikel 4 Aanwijzingen voor de regelgeving voortvloeit dat als er een wettelijk verplicht overlegforum is, de visie van dat overlegforum zijn weerslag moet krijgen in de Memorie van Toelichting. Hoe eerder Defensie weet hoe de centrales tegen het wetsvoorstel -of delen ervan- aankijken, des te makkelijker is het om daar een weergave van te geven in de Memorie van Toelichting. Hoe langer er wordt gewacht, hoe meer 'in beton gegoten' de teksten worden.

AC

De heer Van Hulsen:

- Waardeert dat de visie van de centrales zijn weerslag krijgt in de Memorie van Toelichting, maar vraagt zich af 'van wie' die passage dan eigenlijk is.

De voorzitter antwoordt dat als de opvatting van de centrales zijn weerslag moet krijgen in de Memorie van Toelichting, Defensie daar de penvoerder van is. Defensie zal zich maximaal inspannen om adequaat te

verwoorden wat hier aan tafel besproken is en wat er vanuit verslagen en andere documenten kan worden opgetekend. In termen van het wetgevingsproces is de Memorie van Toelichting echter geen gemeenschappelijk document van de sociale partners.

CCOOP

De heer Van der Hulst:

- Zal de inbreng vandaag beperkt houden omdat gewacht wordt op een definitievere versie waar op dat moment repliek op zal worden gegeven, ook in aanleiding naar wat in de Memorie van Toelichting zal worden opgenomen;
- De CCOOP wil in de uiteindelijke inbreng meenemen wat er uit de internetconsultatie komt.

AP/25.0262 bijl 2

De voorzitter loopt het document, versie met track changes, hoofdstukgewijs door.

HOOFDSTUK 1. INLEIDENDE BEPALINGEN

CMHF

De heer Ten Berg:

- '*bondgenoten*': Er staat 'door Onze Minister aangewezen' maar dit zou volgens spreker 'door onze regering' moeten zijn;
- '*gereedstelling*': Hier staat een wel hele ruime definitie, die aanleiding zal geven tot discussie over wanneer iets gereedstelling of inzet van de krijgsmacht is.

CCOOP

De heer Van der Hulst:

- Wil meteen op dit laatste punt inhaken, want de vraag is vervolgens wanneer Defensie dan gereed gesteld is en welke parameters daarvoor worden gebruikt;
- Tot het moment van gereed zijn, zijn er allerlei mogelijkheden/rechten die vanuit deze wet zullen worden ontleend om dingen te doen, dan wel te negeren;
- Betwijfelt of het model met de kleuren het meest passende model is.

AC

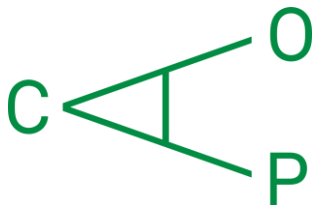
De heer Van Hulsen:

- Heeft opmerkingen die in dezelfde lijn liggen. Gereedstelling is een continu proces. In het stuk wordt heel veel aan gereedstelling opgehangen en er worden bevoegdheden aan gekoppeld die de standaard situatie in de uitzondering brengen. Spreker vraagt zich daarom af of er, door gebruik te maken van het begrip 'gereedstelling', niet een algemene vrijbrief afgegeven wordt;
- Vraagt zich eveneens af of er criteria zijn aan de hand waarvan gemeten wordt wanneer het moment van gereedheid bereikt is;
- Het begrip is vele malen te ruim als het gaat om het afwijken van datgene wat normale wetgeving vereist, noodzakelijk maakt, of toestaat. Er is op zijn minst behoefte aan een stuk toelichting.

ACOP

De heer Schilperoort:

- Heeft opmerkingen in dezelfde richting. Hij wil een koppeling maken met het begrip '*gereedheid*' omdat dat niet los te zien is van 'gereedstelling'. In de begripsbepaling bij 'gereedheid' staat '*geloofwaardig en doeltreffend*', maar wie bepaalt wanneer het geloofwaardig is? Er zitten in deze wet geen objectieve criteria of normeringen waarmee vastgesteld kan worden wanneer de krijgsmacht gereed is;
- Bij de begripsbepaling voor gereedstelling gebeurt hetzelfde: "*een geloofwaardig en doeltreffend inzetbaar militair vermogen, met inbegrip van het voortzettingsvermogen daarvan*". Dat heeft helemaal niets meer te maken met de definitie van gereedstelling;

- Deze wet gaat vele malen verder dan de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden en dat vindt de ACOP een zorgelijke ontwikkeling. Hoewel er begrip is voor het feit dat Defensie een enorme inhaalslag moet maken, vindt de ACOP een vrijbrief voor een constante uitzonderingspositie voor Defensie veel te ver gaan.

AC

De heer Westermeijer:

- Wil nog iets aanvullends opmerken. Hij vindt het vreemd dat de begripsbepaling 'gereedstelling' wordt ondersteund door artikelen die pas later in de wet terugkomen. Het zou een op zichzelf staand begrip moeten zijn, zoals bij alle andere begrippen wel het geval is.

De voorzitter constateert dat de kern van wat er tot nu toe naar voren gebracht wordt is:

Brengt de manier waarop gereedstelling nu gedefinieerd wordt niet een soort permanente staat van uitzondering met zich mee? Hij vraagt de heer Schwab hierop te reflecteren.

De heer Schwab legt uit:

- Deze wet gaat niet om het doorlopende proces van gereedstelling, maar om obstakels waardoor het doorlopende proces van gereedstelling klem loopt. De gereedstelling is als een vloeiende rivier en als daar een rotsblok in valt, moet dat rotsblok kunnen worden weggehaald;
- Omdat gereedstelling een complex geheel is, wordt het in afzonderlijke artikelen gedefinieerd. Dat gebeurt wel vaker en is een wetgevingstechnische truc. In de Memorie van Toelichting kan hierdoor ook het woord 'gereedstelling' worden gebruikt zonder dat er steeds uitgelegd hoeft te worden wat ermee bedoeld wordt;
- Er wordt met deze wet geen algehele vrijbrief afgegeven, maar er wordt een mogelijkheid geboden om in te kunnen grijpen wanneer iets spaak loopt. Spreker verwijst tevens naar de vangnetbepaling in artikel 8.

De voorzitter begrijpt dat de uitzondering slechts actief wordt op het moment dat er een steen in de rivier valt.

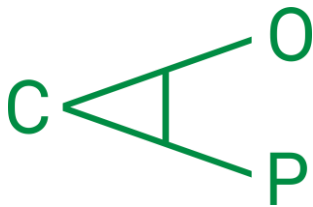
De heer Damen stelt dat het beeld iets genuanceerder is:

- Kijkend naar het fysieke domein wordt er met twee lijsten gewerkt: 1) een lijst voor permanente uitzonderingen en 2) een lijst incidentele uitzonderingen waar een waarborgstelsel aan vooraf gaat om deze te mogen gebruiken;
- De permanente uitzonderingen betreffen de gereedstellingsactiviteiten die altijd ontplooid moeten kunnen worden (voorbeeld: loopgraven graven t.b.v. oefenen). Daarnaast kan bijvoorbeeld de geluidsruijme knellen omdat er incidenteel meer gevlogen moet worden. Dan geldt het waarborgstelsel en wordt er temporair een uitzondering verleend onder de paraplu en mogelijkheden van deze wet. Dit is dus geen blanco cheque, er zijn wel degelijk waarborgen ingebouwd.

ACOP

De heer Schilperoord:

- Ziet dit wezenlijk anders. De voorbeelden gaan vooral over het hoofdstuk met betrekking tot milieuwetgeving, de Omgevingswet en dergelijke. Spreker heeft er beeld bij dat er in dat kader blokkades kunnen zijn en er daar tempo moet worden gemaakt. Waar hij zich echter vooral druk over maakt is dat zaken die de sociale partners met elkaar overeengekomen zijn aan de kant kunnen worden geschoven omdat de gereedstelling in gevaar zou komen. Hij herhaalt dat het probleem is dat er subjectieve criteria in de definitie staan;
- Defensie doet feitelijk slechts twee dingen: inzet of zich voorbereiden op inzet, en dat heet gereedstelling. Op de manier zoals het nu beschreven is zal dat tot in lengte van dagen bestaan en is het dus niet een inhaalslag omdat 20 of 30 jaar lang verzuimd is om één van de hoofdtaken goed in te richten;
- Het grootste bezwaar is dat de uitvoerende macht eenzijdig de ruimte krijgt om te bepalen dat er een uitzondering wordt gemaakt. De controlerende macht heeft geen enkele invloed meer om te kunnen bepalen of een uitzondering noodzakelijk is. Hier zit wat de ACOP betreft het grootste knelpunt van deze wet. Volgens spreker zijn er in de bestaande regelgeving voldoende alternatieven om het gesprek aan te gaan over hoe de 'stenen' kunnen worden opgeruimd.

Hoewel partijen pas vrij vroeg in de behandeling van de tekst zitten, heeft de voorzitter de indruk dat voornoemde het centrale bespreekpunt is. Veel van de dingen die nog volgen zijn een afgeleide van deze discussie. In de totstandkoming van het wetsontwerp is dit precies ook het punt waar aan de kant van Defensie veel aandacht naar uit is gegaan. De heer Schwab beaamt dat hier nadrukkelijk bij stil gestaan is. In artikel 1b van de Wet ambtenaren defensie (WAD) zit de mogelijkheid voor de Minister al om af te wijken en daar zitten waarborgen in. Wat er met het toevoegen van 1b 2, de gereedstelling, gedaan wordt is zeggen dat het vastlopen van de gereedstelling één van de redenen is waarom de Minister gebruik kan maken van zijn buitengewone bevoegdheden. Daarbij gelden natuurlijk dezelfde waarborgen als in het huidige artikel 1b. De heer Schilperoort betoogt dat deze waarborgen niet in de WAD staan, dat is nou juist het probleem. Het model zoals in de Coördinatiewet zit, zit niet in de WODG. Als de Minister besluit om iets buiten werking te stellen, zit er geen mechanisme in dat er vervolgens een gesprek moet plaatsvinden en iemand op de noodrem kan trappen. De heer Schwab bestrijdt dit, want in de WAD staat dat buitengewone omstandigheden zijn: Coördinatiewet + wanneer de Minister het noodzakelijk acht om gebruik te maken van buitengewone bevoegdheden (artikel 1, lid 1 onder c). De heer Schilperoort concludeert dat de heer Schwab eigenlijk zegt dat de WODG voor de personele aspecten niet nodig is. Het hele hoofdstuk 7 is dan overbodig, want het gedeelte waar de centrales last van hebben is al geregeld in de WAD.

AC

In het geval de heer Schilperoort zich mocht vergissen, wil de heer Van Hulsen weten wat het element dan is dat nu nog niet in de WAD zit. In aanvulling hierop –en hij springt hiervoor even naar hoofdstuk 7- wil hij aangeven dat hij de aanpassing van 1b ingewikkeld vindt. Hij leest: “*Voor zover dit met het oog op de goede uitvoering van de operationele taken van de krijgsmacht noodzakelijk is, kan Onze Minister afwijken van hetgeen bij of krachtens deze wet is bepaald:*

a. in buitengewone omstandigheden;

b. indien naar het oordeel van Onze Minister een goede voortgang van de gereedstelling van de krijgsmacht dit noodzakelijk maakt.”

Er zit twee keer het woord ‘noodzakelijk’ in deze bepaling, maar beiden zijn opgehangen aan verschillende begrippen. ‘Operationele taken’ en ‘gereedstelling’ lijken hem namelijk niet per definitie hetzelfde.

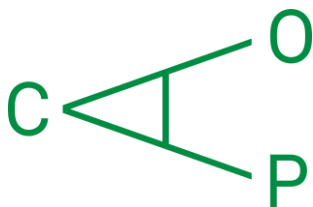
CMHF

Voor de heer Ten Berg gaat de essentiële discussie die gevoerd moet worden over grondrechten, namelijk waar deze verder worden beknot en of daar dan voldoende waarborgen tegenover staan. Door de zeer ruime begripsbepaling kunnen de grondrechten van medewerkers relatief eenvoudig worden ingeperkt. Deze zijn voor militairen al beperkt en dat gaat nu ook voor burgerambtenaren gelden. Spreker is op zoek naar de ‘checks and balances’ in deze wet. Zo mist hij ook de stap terug, nadat de Minister de ruime bevoegdheden heeft gekregen.

De voorzitter stelt voor om een korte pauze te houden om gestructureerde antwoorden voor te bereiden. Het gaat hier volgens hem om het meest essentiële punt dus wil hij er zorgvuldig naar kijken.

CCOOP

De heer Van der Hulst wil nog een reactie geven. Hij sluit zich aan bij wat er door de collega-centrales gezegd is, onder meer over de ‘checks and balances’ en het verschil tussen burgers en militairen. Daarnaast blijft hij het bezwaarlijk vinden dat Defensie iets wil inrichten voor de rots die in de rivier valt, maar er vervolgens permanente wetgeving van maakt. Dit vindt hij heel moeilijk te koppelen omdat er al de Coördinatiewet en ander staatsnoodrecht is, om te kunnen handelen in het geval er zaken in het geding zijn. Als er door Defensie vervolgens een beetje ‘wegnuancerend’ of ‘wegbagatelliserend’ wordt gezegd dat het allemaal al in de WAD staat, sluit hij zich ook aan bij de vraag wat partijen hier dan eigenlijk behandelen. Als het er allemaal al is, hoeft het hier allemaal ook niet opgeschreven te worden. Defensie heeft er kennelijk een enorm belang bij om dit toch te willen doen. Tussen het toch willen doen en het nuanceren ervan zit voor spreker iets voorlopig ongrijpbaars, waar hij heel benieuwd naar is.

PAUZE 11.15 – 11.30 UUR

De voorzitter hervat de vergadering. Hij geeft de heer Schwab het woord om te reageren op de punten en vragen van de centrales van voor de pauze.

De heer Schwab:

- Sinds de WNRA valt het burgerpersoneel ook onder de WAD;
- De buitengewone bevoegdheid van de Minister is bedoeld om spaarzaam, en dus niet permanent, te worden toegepast zoals tot op heden altijd het geval is geweest;
- De reden waarom de gereedstelling is toegevoegd, is transparantie. Defensie wil heel transparant aangeven dat blokkades in de voortgang van de gereedstelling ook een reden kunnen zijn voor de Minister om gebruik te maken van de buitengewone bevoegdheid. Dit zal niet permanent, maar situationeel gestuurd zijn. Als de Minister van de buitengewone bevoegdheid gebruik maakt, zal dat in een kenbaar besluit worden vastgelegd zodat het bovendien achteraf toetsbaar is. Vrees dat er een vrijbrief ontstaat om alles overboord te gooien is niet nodig; dat zou ook geen goed bestuur zijn.
- Inzake de grondrechten: inbreuk daarop moet bij of krachtens de wet plaatsvinden. De vormen van inbreuk zijn in de WAD-bepalingen ook duidelijk gedefinieerd. Je moet echt wel van heel ver komen om daar nog eens van af te willen wijken, en dat is een besef dat iedere politicus heeft.

ACOP

De heer Schilperoort:

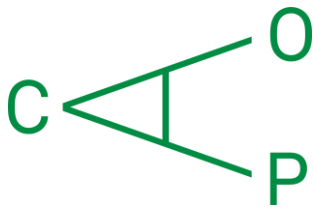
- Blijft hier moeite mee houden. Hij vermoedt dat een heleboel dingen die Defensie al jarenlang frustreren straks buiten werking worden gesteld zonder dat de centrales daar invloed op kunnen uitoefenen;
- Er is al een Besluit Georganiseerd Overleg Defensie (BGOD). Als er inbreuk moet worden gemaakt op rechten en plichten van militairen kan dat in de huidige situatie prima aan deze overlegtafel besproken worden, maar dat kan straks met deze wet niet meer;
- Alles wat er momenteel is, is tot stand gekomen na arbeidsvoorwaardenonderhandelingen op grond van open en reëel overleg. Daarin hebben zowel Defensie als de centrales concessies moeten doen. De Minister kan straks echter eenzijdig voorwaarden en voorzieningen intrekken en dan kunnen de centrales weer helemaal opnieuw beginnen;
- Er is in de toelichting te lezen waar de frustraties van Defensie zitten (zoals WRD, reorganisatietrajecten) maar de centrales hebben zich altijd bereid getoond om aanpassingen te doen. Sterker nog, de centrales moeten het hardst duwen om een werkverband in gang te krijgen om aanpassingen aan de regelingen te doen. Dat leidt vervolgens tot niets, omdat er kennelijk partijen binnen de defensieorganisatie zijn die gewoon zelf willen bepalen wat de uitkomst is, waardoor de centrales buitenspel staan;
- Er zijn onvoldoende waarborgen dat partijen met elkaar kunnen bespreken of het nodig is om een bestaande rechtspositie te beschouwen, want dat wordt straks eenzijdig besloten.

AC

De heer Van Hulsen:

- Begrijpt de reden 'transparantie' niet want de bevoegdheid is er in het huidige al. Spreker vraagt of men dat eerder dan niet begreep. Transparantie zou wat hem betreft bereikt kunnen worden door gewoon van de bestaande bevoegdheid gebruik te maken en het vervolgens uit te leggen, dat is ook transparant. Spreker wil graag weten wat het extra element is dat ertoe moet leiden dat deze passage opgenomen wordt.

De heer Damen reageert: De uitvoering namens de CDS heeft juist behoefte aan deze duidelijkheid. Het is geen uitbreiding van bestaande rechten, plichten en beperkingen maar terugkijkend naar de totstandkoming van het huidige 1b, dat is gebaseerd op de Militaire Ambtenarenwet en daarvoor het oude AMAR, staat daar in de Memorie van Toelichting "*dat in de aanloop naar een potentieel grootschalig conflict, als de gereedstelling in het geding is etc. etc., de situatie bestaat dat vermoedelijk moet worden afgeweken van bestaande wet- en regelgeving om de krijgsmacht in de gelegenheid te kunnen brengen gereed te zijn voor..*" Als deze hele trits van uitleg erbij gehaald wordt, kan het dus al in het hier en nu maar het kost veel tijd en moeite om anderen daarvan

te overtuigen. Om transparantie en duidelijkheid te creëren wordt iets dat al bestaat dus opnieuw opgeschreven. Spreker benadrukt dat er vanuit de uitvoering geen wens is om te verruimen, maar om duidelijkheid te creëren onder dezelfde bestaande juridische kaders en waarborgen zoals in het huidige 1b.

Het bevreemdt de heer Van Hulsen dat blijkbaar niemand naar de CDS luistert, of dat de CDS niet in staat is om het allemaal helder te maken. Als de CDS een aanwijzing geeft zou dat gewoon een marsorder moeten zijn, daar worden de mensen vanaf dag één voor opgeleid. Spreker vraagt of alle militairen en burgers nu dan een boekje met deze tekst en toelichting mee zullen krijgen.

De voorzitter ziet een parallel met veel dingen die aan deze tafel gedaan worden, zoals het modificeren van een bepaalde regeling of een artikel. Er is altijd een stroming die zegt: "Waar heb je dat voor nodig, het kan toch al?" en een stroming die zegt: "Ik vind dat je het zo duidelijk mogelijk op moet schrijven, zodat het kenbaar is." Die discussie is in dit overleg ook over 1b gevoerd. Juist in het kader van de nieuwe wet en de focus op het gereedstellingstraject, heeft Defensie het belangrijk, beter en kenbaarder gevonden om rechtuit op te schrijven dat het artikel ook van toepassing gezien wordt op het gereedstellingsproces. Als het geen zuiver juridisch argument geweest is, dan is het inderdaad misschien gewoon een beleidsmatig of communicatief aspect om er gewoon helder over te zijn.

CMHF

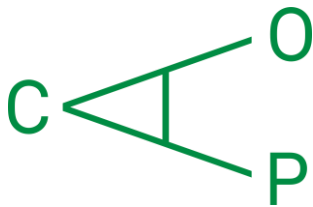
De heer Ten Berg heeft een concrete vraag, namelijk hoe vaak het in de afgelopen jaren is voorgekomen dat de WAD niet voldoende was om de gereedstelling te garanderen. Spreker begrijpt de discussie wel, en ook dat het een lastige discussie is, maar straks is de WODG geïmplementeerd en zijn er nog steeds mensen die het niet snappen. Bij de aanhef "Wij Majesteit etc." is 70% al afgehaakt. Er wordt dan wel een signaal afgegeven door het kabinet, dat Defensie echt een stap voorwaarts moet kunnen maken in de gereedstelling en dat de nieuwe wet daaraan zal bijdragen, maar drie dagen later staat men elkaar weer appelig aan te kijken met de vraag of de werk- en rusttijden nou wel of niet aangepast kunnen worden. De voorzitter houdt deze vraag nog even vast, heeft 'm genoteerd en komt er straks op terug.

CCOOP

De heer Van der Hulst begrijpt de lezing van de heer Damen maar heeft er een ander perspectief op. De heer Damen is partijen aan het overtuigen waarom de uitzondering wordt opgeschreven maar dat is nu precies de gezonde discussie die gevoerd moet worden op het moment dat voorgenomen wordt om de wet- en regelgeving die de heer Schilperoort zojuist aanhaalde, buiten werking te stellen. Op dat moment moet besproken worden wat de noodzaak daarvan is, wat het nut is, of direct alles buiten werking gesteld moet worden of slechts een beetje, enzovoort. Als het spannend wordt richting Nederland, zal de CCOOP altijd in gezamenlijkheid met Defensie gaan kijken naar wat er gedaan kan worden. De uitzonderingen zitten al in de specifieke ministeriële regelingen en in de wet opgenomen, zodat partijen het overleg kunnen voeren over wat er tijdelijk buiten werking gesteld kan worden en waarom. Deze nieuwe wet is dus helemaal niet nodig. Daarnaast wil spreker nog maar eens onderstrepen dat dit een permanente wet is, ondanks dat er gezegd wordt dat deze maar heel af en toe zal worden ingeroepen.

Verder was de spanning vroeger relatief meetbaar, maar dat is het anno 2025 niet meer. Als spreker leden van het Ministerie van Defensie in de media beluistert, verneemt hij dat er dagelijks cyberaanvallen zijn. Onbekend is echter waar en in welke mate de aanvallen plaatshebben. Zo kan al snel worden gezegd dat er een of andere cyberdreiging is waar niet te veel informatie over gedeeld kan worden, maar waarbij de zaken in de WODG wel worden geactiveerd. Dat wordt dan een heel grijs gebied, niets tastbaars, niets meetbaars. Juist daarom is het gesprek met elkaar nodig als Defensie dat wil gaan doen, in plaats van de permanente wet en regels die hier nu worden voorgeschreven. Juist het stuk macht-tegenmacht is van groot belang.

Een ander punt is het risico dat, als de wet- en regelgeving een aantal keer buiten werking gesteld is, er niemand meer te vinden is die daarna nog bij Defensie wil komen werken. Sterker nog, spreker verneemt van huidige medewerkers die van de plannen voor deze wet gehoord hebben, dat zij wel op een ander departement gaan

werken als Defensie straks zomaar allerlei dingen buiten werking kan stellen. Het gaat hier om burgermedewerkers (spreker deelt de informatie niet vanwege de vertrouwelijkheid, maar het gonst inmiddels van de geruchten door het hele departement).

Op de vraag van de voorzitter met welke dingen deze medewerkers zich niet zouden kunnen verenigen, antwoordt de heer Van der Hulst dat het gaat om dingen als verlenging van werktijden, op andere locaties moeten werken, opgelegde taken ten behoeve van de krijgsmacht krijgen. De burgermedewerkers zullen speelbal van de organisatie worden en dat is niet waar ze voor getekend hebben toen ze bij Defensie gingen werken.

ACOP

De heer Rozendal:

- Er wordt in het stuk uitgedragen dat de WODG niet tot staatsnoodrecht gerekend kan worden;
- Spreker wil weten op welke wijze voorkomen kan worden dat het stellen dat (een deel van) de krijgsmacht niet gereed is een doel op zich blijft, om op die manier voortdurend gebruik te kunnen maken van uitzonderingsbepalingen, ontheffingen en dergelijke;
- Wanneer is de krijgsmacht gereed? De heer Rozendal wijst erop dat deze vraag nog openstaat.

De heer Schilperoort:

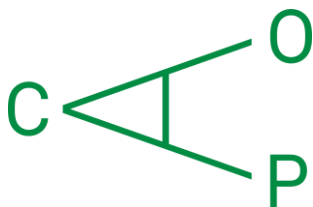
- Valt nog steeds over het gebruik van de term 'geloofwaardig'.

De heer Damen reageert op het laatste, het punt van de heer Schilperoort. Voor de nadere definiëring van 'geloofwaardig' wordt in het document verwezen naar de Nederlandse Defensie Doctrine en de Memorie van Toelichting. Daar is de onderbouwing van 'geloofwaardig' terug te vinden. Volgens de heer Schilperoort worden er door het document heen verschillende termen door elkaar heen gebruikt. Naar aanleiding van wat de heer Damen zojuist aangeeft, zou hij bijna willen suggereren om 'geloofwaardig' dan in de begripsbepalingen op te nemen, met de zojuist gegeven uitleg en verwijzing daarbij.

De voorzitter vindt het op zich goed te weten dat de term 'geloofwaardig' niet zomaar is verzonnen maar uit de Defensie Doctrine komt. Overigens zou 'geloofwaardig en doeltreffend' in de begripsbepaling ook kunnen worden weggelaten: "*gereedheid: staat van de krijgsmacht of een onderdeel daarvan om ~~geloofwaardig en doeltreffend~~ ingezet te kunnen worden..*". Dan blijft de vraag staan wanneer dat dan is. Dit is ook de vraag die de heer Rozendal net stelt en waar partijen na de pauze op terug moeten komen. Het gaat om het vraagstuk dat er verwezen wordt naar een soort permanente staat, namelijk 'nog niet gereed', en of dat niet het gevaar in zich draagt om dat ook niet te willen zijn omdat de gereedheidskist dan een stuk leger wordt. Dit is een wezenlijke vraag, waar straks nadrukkelijk op terug gekomen moet worden.

Met betrekking tot de transparantie wil de voorzitter nog even duiden wat hij precies bedoeld heeft met het communicatieve aspect dat er mede in besloten ligt, want het is niet zo dat hij een wet (1b) als een communicatief middel naar individuele militairen ziet. Dat is het niet, is het nooit geweest en zal het ook nooit zijn. Hij heeft transparantie bedoeld in de zin van dat hij als Ministerie van Defensie kenbaar is en terug te lezen is in welke situaties hij denkt de wet toe te gaan passen. Dat is onder meer in een gereedstellingssituatie die in het verleden nooit bij naam genoemd is, nog even los van of dat juridisch tot de mogelijkheden benoemd was. Dat is volgens de voorzitter ook precies waarom partijen de discussie voeren zoals zij deze nu voeren, waarbij de centrales aangeven dat de situatie heel nadrukkelijk een nieuw domein in wordt getrokken. Dit domein kent volgens de centrales geen begin en geen eind, maar wel een permanente staat van het mogelijk kunnen invoeren van een uitzondering.

PAUZE 12.10 -12.45 UUR

De voorzitter hervat de vergadering.

- Hij resumeert dat partijen nog niet ver in het stuk zijn, met een reden. De definities zitten namelijk in het begin en partijen hebben gezamenlijk vastgesteld dat deze nogal van belang zijn voor de rest;
- De voorzitter heeft niet voor ogen dat partijen snel op één noemer zitten en daar gaat het hem ook niet om. Hij wil vooral de argumenten van de centrales horen, daarover spreken en zijn kant van het verhaal laten zien. In een volgende nog te bepalen slag wil de voorzitter kenbaar maken wat er al dan niet gedaan zal worden met alle inbreng, en dat ook motiveren;
- Alvorens met het stuk verder te gaan wil hij eerst terug naar de vraag van de heer Rozendal van voor de pauze.

De heer Schilperoort wil met betrekking tot het proces graag een afspraak maken over het opheffen van de vertrouwelijkheid van hetgeen besproken is, inclusief de verslagen. Op het moment dat de internetconsultatie start zou de vertrouwelijkheid er volgens hem vanaf kunnen. Sterker nog, de volgende bespreking zou wellicht in het SOD moeten zijn en dan is het prettig om over alle dingen die gewisseld zijn te beschikken. Dit is wat de voorzitter betreft akkoord.

Gereedstellingsproces

- Het gereedstellingsproces (het opwerken naar) is een permanent proces. Er zijn misschien kortdurende momenten waarop een aantal eenheden –het is nooit alle eenheden tegelijk- op het punt zijn dat gezegd zou kunnen worden dat zij gereed zijn, nog even los van de definiëring. Na een inzet volgt weer het opwerken naar;
- Altijd in de gereedstellingsfase zijn, betekent volgens de voorzitter niet dat wat in 1b is vastgelegd zomaar van stal gehaald kan worden. Defensie blijft vastzitten aan motivering, afweging tussen proportionaliteit van middelen, of hetgeen met het buiten werking stellen is beoogd niet op een ander manier bereikt kan worden, of het werkelijk nodig is;
- Kortom: de voorzitter ziet niet dat Defensie, omwille van het feit dat gereedstelling een voortdurend proces is, in een voortdurend proces van nood zou verkeren waarmee zeer laagdrempelig iedere waarborg die er nu is buiten werking gesteld kan worden.

ACOP

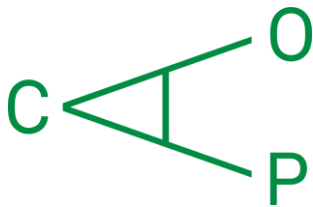
De heer Rozendal:

- Is benieuwd hoe snel en in welke mate Defensie gebruik zou maken van de uitzondering als de wet van kracht wordt. Hij vraagt of er een voorbeeld te geven is, om een beeld te krijgen van de urgentie van dit geheel. De voorzitter moet hier even over nadenken. Hij zou zich –als voorbeeld- kunnen voorstellen dat Defensie in het kader van de gereedstelling iets aan het inrichten is, zoals support voor vliegtuigen, vaartuigen of anderszins. Als allerlei procedurele aspecten verhinderen dat op korte termijn gestart zou kunnen worden terwijl NATO-verplichtingen, veiligheidsverplichtingen, integriteitsverplichtingen etc. vereisen dat de eenheid er komt en er geen overeenstemming tussen de sociale partners bereikt wordt, dan kan de voorzitter zich voorstellen dat bepaald wordt de eenheid in te richten, los van wat de regels in het URD daarover zeggen.

De heer Rozendal stelt de vraag om helder te krijgen of, en waar, er op dit moment problemen zijn die deze wet moet oplossen, of dat deze wellicht in de toekomst worden voorzien. De heer Schilperoort denkt een concreet voorbeeld te kunnen geven. Dit geheel gaat namelijk niet alleen over de achterstand in het gereedstellen voor hoofdtak 1, maar ook over de andere grondwettelijke taken. Nu zijn er afspraken over uitzendbescherming en tegelijkertijd barst Defensie van de vacatures. De centrales zijn van mening dat het grote aantal vacatures niet de reden mag zijn dat mensen overbelast raken. Vervolgens moet er wel een schip uitvaren. Spreker denkt dat, met deze wet in de hand, er gezegd zal worden dat het vervelend is dat de mensen in de uitzendbescherming zitten maar dat dat buiten werking wordt gesteld omdat er moet worden voldaan aan de gereedstelling en het schip weg moet. Momenteel is dit niet mogelijk, maar met de nieuwe wet zal dat volgens hem wel gebeuren.

CMHF

De heer Ten Berg:

- Blijft overtuigd dat de mogelijkheden in de huidige wet- en regelgeving aanwezig zijn. De WODG wordt daarmee een soort extra laagje over wet- en regelgeving die reeds van toepassing is en waar al ruimte zit in de uitzonderlijke situatie en bijzondere omstandigheden;
- Het lijkt hem lastig als er twee wetten zijn waar een beroep op kan worden gedaan. Hij vreest dat er ‘cherry picking’ ontstaat. In het voorbeeld zal C-ZSK het schip gewoon naar buiten sturen door van de WODG gebruik te maken;
- Vraagt zich echt af wat de toegevoegde waarde van de WODG is als het gaat over de P-aspecten.

De heer Schwab licht toe dat in de WODG de WAD wordt gewijzigd en partijen straks alleen maar te maken hebben met de WAD. C-ZSK kan niet zomaar bepalen dat de WODG wordt toegepast, want daar is het niveau van de bewindspersonen voor nodig.

De voorzitter stelt vast dat de argumenten over en weer voldoende duidelijk zijn, daarmee niet zeggende dat de argumenten samenvallen. Hoofdstuk 1 met de definities is nu doorlopen.

HOOFDSTUK 2. ZORG VOOR DE GEREEDSTELLING

Artikel 2.2 is geschrapt.

De heer Van Hulsen wil weten waarom dit artikel een vangnetartikel in Hoofdstuk 8 is geworden en waarom er tekstuele wijzigingen zijn aangebracht terwijl de strekking van het oude 2.2 in stand is gehouden. De voorzitter komt er straks bij Hoofdstuk 8 op terug.

HOOFDSTUK 3. BIJZONDERE BEPALINGEN OVER DE FYSIEKE LEEFOMGEVING

De heer Schilperoord herhaalt dat er verschillende begrippen worden gebruikt ten opzichte van de begripsbepalingen; dat is overigens niet alleen in dit hoofdstuk, maar door het gehele document. In dit hoofdstuk staat bijvoorbeeld ‘de maatgevende gereedheid van de krijgsmacht’. Het lijkt hem omwille van de duidelijkheid van belang dat de terminologie door het gehele document heen consistent gebruikt wordt.

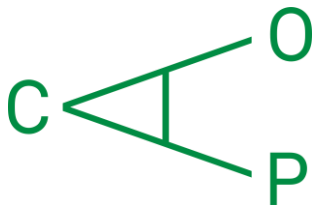
HOOFDSTUK 4. BIJZONDERE BEPALINGEN OVER DE INFORMATIEOMGEVING

De heer Schilperoord heeft een opmerking over **artikel 4.7, punt 5**. Dit gaat over het op eigen initiatief gebruiken van de bevoegdheid om informatie over personen in te winnen als zij, eenvoudig gezegd, de gereedheid belemmeren. Zijn bezwaar is dat iedere operationele commandant 7 dagen lang ongestoord zijn gang kan gaan terwijl dat misschien eigenlijk niet had gemogen. Spreker zegt altijd: “Wat je weet vergeet je niet” en ziet hier een risico. Het gaat over gevoelige materie, namelijk het verzamelen van informatie over personen. Er zitten te weinig waarborgen in hoe het er nu staat, om te voorkomen dat dit gaat ontsporen. Dit kan ook voor mensen binnen de krijgsmacht zelf risico’s opleveren. Daarnaast wordt in het artikel gesproken van ‘onverwijld’ en in de toelichting staat ‘zo spoedig mogelijk’, en dat vindt hij ook wel een groot verschil.

De heer Rozendal betwijfelt of de bepaling wel nodig is voor deze wet die over gereedstelling gaat, want het lijkt erop dat dit gaat over de operationele taakuitvoering. De heer Van Hulsen zegt zich te herinneren dat er nog niet zo lang geleden een eenheid bij de Landmacht enthousiast gegevens aan het verzamelen was, wat een hoop gedoe heeft opgeleverd. Hij vraagt of de bedoeling is om zo’n soort eenheid in de toekomst weer op te tuigen. De heer Damen zegt dat er moet kunnen worden geoefend en getraind om inzetgereed te zijn, dus moet er ook kunnen worden geoefend in een gegevensbeeld opbouwen. De heer Van der Hulst vindt oefenen in de fysieke omgeving wel iets anders dan oefenen in iemands privégegevens (sociale media, telefoon e.d.).

De voorzitter neemt nota van de bezwaren, waarbij het gaat om afbakening naar plaats, doelgroep en situatie.

De heer Schilperoord heeft nog een opmerking over **artikel 4.11** (gegevensverwerking militaire objecten en defensiepersoneel), onder **2b**. Wat spreker betreft wordt hier de in het verleden zwaarbevochten strikte grens tussen bevoegdheden van de Minister JenV en het OM, en MinDef en de commandanten afgebroken. Bovendien stelt hij dat de verkeerde wetgeving benoemd is. De Politiewet zegt namelijk niets over het verzamelen en

verstrekken van politiegegevens, dat doet de WPG (Wet Politiegegevens). Als hij nog even doorstapt naar wat verderop staat over gegevensverstrekking aan het OM in het kader van strafbare feiten en opsporing, raadt hij aan daar nog eens goed naar te kijken omdat het niet zo simpel is. Of de gegevens voor verstrekking gebruikt kunnen worden, hangt af van de manier waarop deze verkregen zijn. Tenslotte wil hij ervoor waarschuwen dat als er zodanig strak wordt neergezet dat de KMar ongegeneerd alle opsporingsinformatie met Defensie deelt, het niet lang zal duren voordat in de Tweede Kamer een discussie ontstaat om allerlei taken bij de KMar weg te gaan halen.

De heer Rozendal voegt ook hier de vraag toe hoe precies de gereedstelling wordt geraakt, want dit gaat volgens hem wederom over operationele taakuitvoering.

HOOFDSTUK 5. BIJZONDERE BEPALINGEN OVER PERSONEEL

De heer Van der Hulst oppert om in **artikel 5.1 lid 4** (enquête) de zinsnede “*kunnen regels worden gesteld*” te wijzigen in “*zullen regels worden gesteld*”.

HOOFDSTUK 6. BIJZONDERE BEPALINGEN OVER INKOOP

Geen opmerkingen.

HOOFDSTUK 7. WIJZIGING VAN ANDERE WETTEN

De heer Schilperoort vraagt waarom ten aanzien van gezondheidsmonitoring bij **artikel 12h** bis schriftelijke instemming van de medewerker moet worden gevraagd en bij **artikel 12h** ter door de medewerker bezwaar gemaakt moet worden. Er wordt bij het tweede weliswaar bedoeld om de gegevens in algemene zin te gebruiken maar het blijven individuele persoonsgegevens die gemonitord en verzameld worden. De heer Van Beek antwoordt dat dit met de ontstaansgeschiedenis te maken heeft. Voor de structurele gezondheidsmonitoring ligt eigenlijk al een AMvB klaar, maar dat is AVG-technisch gezien een vrij algemene grondslag. Uit de behoefte om deze te versterken is de bezwaargrondslag voortgekomen. Over toestemming valt juridisch overigens ook weer discussie te voeren, omdat er eigenlijk een werkgever-werknemer relatie is. Het is nu zo blijven staan, waarbij de ‘wearables’ als meer ingrijpend worden gezien omdat dat meer individueel is en de gegevens bij de structurele gezondheidsmonitoring worden geanonimiseerd.

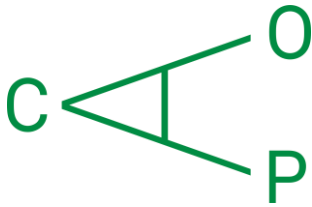
De heer Van der Hulst had dezelfde vraag als de heer Schilperoort en vindt dat het te allen tijde ‘opt in’ moet zijn in plaats van ‘opt out’.

De heer Van Hulsen geeft Defensie iets van een geheel andere orde in overweging, namelijk om de WAD zodanig aan te passen dat er weer een normale, nette indeling is. De heer Schwab is het eens dat het door de jaren heen een beetje een lappendeken is geworden.

HOOFDSTUK 8. SLOTBEPALINGEN

De heer Van Hulsen wil weten waarom een vangnetbepaling helemaal aan het eind staat in plaats van de basisbepaling van 2.2 zoals deze er oorspronkelijk in stond. De heer Damen licht toe dat de nieuwe bepaling er als compromis richting de andere departementen is gekomen. Er zijn veel meer waarborgen dan de initiële bepaling, zoals “met de minister die het aangaat” waardoor de Minister van Defensie nooit meer zelfstandig iets op andermans terreinen kan doen. De heer Van Hulsen vraagt wat er dan gebeurt als de minister die het aangaat dezelfde is als die in de aanhef staat, de Minister van Defensie dus. Gaat hij dan met zichzelf in overleg? De heer Damen vindt dit een goede vraag, waar hij nu geen antwoord op heeft. Er is geschreven vanuit het idee dat het echt twee verschillende natuurlijke personen zijn op twee verschillende departementen.

De heer Schilperoort vindt de nieuwe bepaling een enorme verbetering vergeleken met wat het was. Niet alleen dat de Minister het niet meer alleen kan doen, maar –belangrijker nog- dat er nu termijnen worden gesteld met tijdsduren waarop de ontheffing kan gelden. Wat hij wel bijzonder vindt is dat de hele wet over gereedstelling gaat, maar dat hier nu de omschrijving staat: “*..de belemmering of onaanvaardbare vertraging van spoedeisende*

training, opleiding of oefening van de krijgsmacht of van de beschikbaarheid van het daarvoor benodigde materieel te voorkomen of op te heffen." Het tweede punt blijft dat het de uitvoerende macht zelf is die, zonder dat de Tweede Kamer een rol speelt, ingrijpende wet- en regelgeving voor Defensie buiten werking kan stellen, ook al is het maar tijdelijk. Hij is benieuwd of dit ongeschonden door de parlementaire behandeling heen komt.

De heer Van Hulsen heeft nog twee vragen:

- Slaat het spoedeisende alleen op training of ook op opleiding of oefening?
- Wat is het verschil tussen een training en een oefening? ‘

Mevrouw Mulders licht toe dat ‘opleiden’ en ‘trainen’ uit NATO-standaarddocumentatie komt. Opleiden is dan initieel en trainen gaat om alles dat eigenlijk al opgeleid is en verdere aanvulling nodig heeft. De heer Ten Berg vult aan dat in de NATO Doctrine helder beschreven is wat er bedoeld wordt: opleiden is in het klaslokaal, trainen is onder verantwoording van het opleidingsinstituut buiten het klaslokaal en oefenen is onder verantwoording van een operationeel commando. De heer Schilperoort vraagt zich wederom af waarom hier niet gewoon ‘gereedstelling’ wordt genoemd zoals in de rest van de wet en zodat er niet verwezen moet worden naar een NATO-doctrine. Het gaat om Nederlandse wetgeving die ook door andere departementen gebruikt zal worden en dus voldoende duidelijk moet zijn.

De heer Ten Berg wil voor de volledigheid nog opmerken dat opleiden, trainen en oefenen onderdeel is van de activiteit die beschreven is als onderdeel van de gereedstelling, maar de gereedstelling is breder dan dat. Het is dus een beetje een vreemd construct als slechts een deel van de activiteiten wordt uitgelicht waar de Minister op kan afwijken, terwijl hij het op alle andere punten volgens het vangnetbesluit niet kan.

Het wetsontwerp zelf is doorlopen. De voorzitter vraagt of er op de bijlages of de Memorie van Toelichting nog opmerkingen zijn.

Bijlage I. Gereedstellingsactiviteiten als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid

Bijlage II. Categorieën gereedstellingsactiviteiten als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid

- De heer Schilperoort wil weten wat er bij punt J. ‘Elektronische oorlogsvoering’ zal worden ingevuld; daar staat nu nog een PM.

De heer Damen en mevrouw Mulders geven aan dat dit wordt aangevuld en de PM verdwijnt, maar zij kennen de opsomming die hier komt te staan nu niet.

- Met betrekking tot de PM bij ‘aanpassingen infrastructuur ten behoeve van militaire mobiliteit (verhogen viaducten)’ raadt de heer Schilperoort aan om te kijken of de kosten met andere partijen verdeeld kunnen worden, omdat er ook heel veel vrachtwagens zijn die niet onder viaducten door passen.

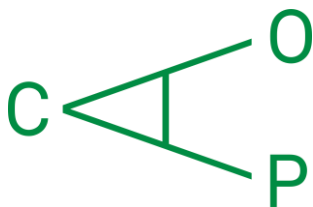
- De heer Ten Berg wijst erop dat de term ‘luchtmachtdrones’ niet bestaat. De andere centrales zijn het hiermee eens en bespreken dat er wellicht ‘luchtdrones’ bedoeld kan zijn. Defensie zal zich over de terminologie buigen, aldus de voorzitter.

- De heer Ten Berg snapt dat de wens is om een aantal locaties specifiek te noemen, maar Defensie heeft de ambitie om te groeien. Als er locaties bijkomen, zou de wet steeds moeten worden aangepast. Het advies is dus om hier ook nog eens over na te denken.

- De heer Rozendal wijst erop dat in bijlage II onder A, punt 5 waarschijnlijk een typo staat: “*onderhouden en proefdraaien van F135 vliegtuigmotoren van F135 luchtvaartuigen*”. Daarnaast vraagt hij zich af of het type motor specifiek benoemd moet worden, want als er op een gegeven moment een andere motor in zit zou de wet ook weer moeten worden aangepast. Een laatste opmerking betreft het aantal runs, want er zit een verschil tussen bijlage I en II. Bijlage I vermeldt 90 runs en bijlage II heeft het over 260 runs.

MEMORIE VAN TOELICHTING (AP/25.0262 bij1)

De heer Van der Hulst vermoedt dat de tekst nog zal wijzigen naar aanleiding van de discussie die vandaag gevoerd is. Hij vraagt zich daarom af of vandaag al het juiste moment is voor het verder fijnslijpen van de teksten, voor zover deze tafel daar al over gaat.

De voorzitter kan zich voorstellen dat de volgende versie, hopelijk een definitieve versie die naar de Raad van State gaat en die ook de grondslag is voor de internetconsultatie, nauwgezetter bekeken wordt dan nu wordt gedaan. Spreker wil de centrales in ieder geval de ruimte bieden om het nu al aan te geven als er dingen in staan die wat hen betreft onbestaanbaar zijn, want dan is het maar alvast gesignaleerd.

- De heer Van der Hulst gaat naar **pagina 43** van de 'schone' versie, naar de zin: *"Deze impact kan in algemene zin een negatief effect sorteren op de aantrekkelijkheid van Defensie als werkgever en daarmee voor capaciteitsproblemen zorgen."* Spreker vindt dat dit sterker gesteld mag worden en wil dit graag wijzigen in: *"Deze impact zal in algemene zin een negatief effect sorteren"*.

- Op dezelfde pagina 43, laatste zin van de 2^e alinea: *"Het veelvoudig in het buitenland opleiden en oefenen brengt ook veel hogere kosten mee voor Defensie"*. Na deze zin zou de heer Van der Hulst een punt willen zetten want daarna wordt gezegd: *"middelen die ook efficiënter gebruikt kunnen worden"*. Als er wordt gereedgesteld in het buitenland is dat volgens spreker juist een optimaal gebruik van belastinggeld in het kader van wat deze wet voorstaat.

- **Pagina 46:** *"In dit wetsvoorstel is het dan ook noodzakelijk om in het belang van de gereedheid van de krijgsmacht te beschikken over instrumenten en maatregelen die kunnen ingrijpen in de balans van de arbeidsrelatie zoals die bij de bedrijfsvoering in vredetijd geldt om ervoor te zorgen dat de krijgsmacht in staat zal zijn de haar opgedragen taken te vervullen."* Hij heeft zojuist ook al gezegd dat er hiervoor het Sectoroverleg Defensie is, om met elkaar in overleg te treden als er aanleidingen toe zijn, om met elkaar naar de regelgeving te kijken die partijen tot stand hebben laten komen en om te kijken waar deze tijdelijk wordt opgeschort of buiten werking gesteld.

- Op **pagina 50** ziet de heer Van der Hulst terug dat er wel degelijk iets wordt toegevoegd aan het huidige 1b, want er staat: *"Thans wordt dit artikel, in het kader van dit wetsvoorstel, aangevuld met de bevoegdheid van de Minister van Defensie om ook af te wijken van de bepalingen in de WAD."*

Dit is de reden waarom de voorzitter voor de pauze zo nadrukkelijk een punt maakte dat er zeker een communicatief of een transparantie- of voorspelbaarheidseffect in zit. Er zit ook een discussie onder wat er wel of niet kan op basis van de huidige regels. Uiteindelijk is er besloten om het artikel wel degelijk aan te passen en daar komt voornoemde uit voort.

- **Pagina 51** - De heer Schilperoort blijft bij het standpunt dat het opnemen van de bepalingen in de WAD niet nodig en niet gewenst is. Als er toch iets in moet staan wil hij in ieder geval de opsomming in de eerste alinea op pagina 51 verwijderen, waar wel hele specifieke dingen in staan. In de plaats daarvan zou hij een verwijzing naar het BGOD (en misschien ook BMD) willen maken, waar ook bepalingen zijn opgenomen om in gezamenlijk overleg uitzonderingen te maken, en daarbij aangeven dat deze in eerste instantie gehanteerd worden. Dat neemt bij de centrales enigszins het onbehagen weg dat de WODG alleen maar gebruikt wordt om straks alles aan de kant te schuiven.

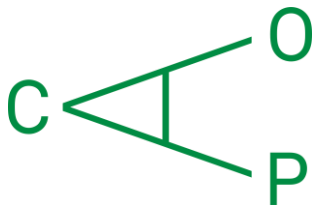
- **Pagina 84** onder 5.4 'Gevolgen voor defensiepersoneel': De heer Schilperoort denkt dat er naast de bijzondere positie van de militair inmiddels ook de bijzondere positie van de burger moet worden ingeregeld. Het onderscheid tussen burgers en militairen valt hier immers geheel weg.

Er zijn geen verdere opmerkingen. De voorzitter bespreekt het procesverloop om te bepalen wanneer een volgende bespreking gepland kan worden:

- Op basis van de eerdere planning van behandeling in de Ministerraad, stond 22-05-2025 gepland om over de WODG verder te spreken. Van Defensie-kant wordt geprobeerd om op die dag een adequate appreciatie te geven van hetgeen vandaag besproken is. Als dit niet lukt, laat de voorzitter het voor aanstaande woensdag weten;

- Er is inmiddels een versie 2.4 beschikbaar, aldus mevrouw Mulders. De heer Damen licht toe dat deze versie van zodanig kortgeleden is dat deze niet tijdig voor de vergadering van vandaag aangeboden kon worden. Bovendien zijn er geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van versie 2.3 die vandaag besproken is, behalve op het milieu-gedeelte. De heer Schilperoort zegt het prima te vinden wanneer de centrales versie 2.5 ontvangen waar de input van vandaag in verwerkt is.

pm

Agendapunt 4: Rondvraag en sluiting

De voorzitter komt nog even terug op het actiepunt verlof reservisten, zoals hij aan het begin van de vergadering aankondigde. De heer Sabèl licht toe dat het verlof -van zowel 2024 als 2025- in maart zichtbaar is geworden in de verlofmodule in Peoplesoft. De opname van verlofuren gaat alleen nog af van het verlofsaldo van 2025 en niet van 2024. Er wordt momenteel aan gewerkt om dat technisch op te lossen. Ten aanzien van de vervalltermijn van het verlof 2024 wordt maatwerk geleverd om dat recht te trekken. De heer Van der Hulst vraagt om een toezegging dat de vervalltermijn pas ingaat zodra alles is ingeregeld. 'Maatwerk' klinkt alsof dat individueel bekeken zal worden. Het lijkt de voorzitter voor de hand te liggen dat de rechtspositionele termijn op zich niet afhankelijk is van wanneer bedrijfsvoering is ingeregeld. Die termijn wordt dan ook aangehouden en dan zou er geen maatwerk nodig zijn. Hij kan echter op dit moment geen toezegging doen op basis van een gebrekkig feitencomplex, dus zal hij na afloop van de vergadering per mail specifieker laten weten hoe er met de vervalltermijn van het verlof wordt omgegaan. De heer Van der Hulst vraagt wanneer deze mail te verwachten is, waarop de voorzitter aangeeft dat dat voor het weekend zal zijn.

Wat betreft de handtekening op de appellijst heeft de heer Sabèl nog onvoldoende zicht op het probleem. Wat hij weet is dat de handtekening zowel digitaal als analoog mogelijk is en dat er daarnaast wordt geprobeerd om de RMT ook voor de reservisten te gaan gebruiken, om van de appellijsten af te geraken. De heer Van der Hulst gelooft dat men daarmee bezig is, maar dat is een wensdenken voor de toekomst. Voorheen is het zo geweest dat de commandant een bericht kon sturen naar de administratieve dienst van de reservisten, waarna verwerking plaatsvond en de reservist zijn bezoldiging kreeg. De situatie nu is dat de appellijst moet worden uitgeprint en zowel de reservist als de commandant een natte handtekening moeten zetten, waarna het document moet worden gescand en naar de administratie verstuurd moet worden. Er zit dus behoorlijk wat bureaucratie en wantrouwen terwijl juist geprobeerd wordt om het voor de reservisten allemaal soepeler en aantrekkelijker te maken. Er is intussen een brandbrief vanuit een MC IPB gestuurd, maar het vraagstuk werd daarvoor al door de CCOOP hier op tafel gelegd. Het reservistendomein is van tijd tot tijd al een gevoelig domein, terwijl Defensie juist probeert om meer en meer reservisten aan zich te binden. Het lijkt een quick win om hier op korte termijn een oplossing voor te vinden.

De voorzitter is het met de heer Van der Hulst eens en komt hier op de kortst mogelijke termijn op terug.

De heer Schilperoort vraagt naar de stand van zaken met betrekking tot invoering TOD-A per 1 juni a.s. Spreker heeft signalen ontvangen dat de invoeringsdatum zou zijn verschoven naar 1 augustus. De voorzitter heeft een brief klaar liggen over dit onderwerp. Hij wil voor het verstrijken van de aangekondigde datum met een mededeling komen. De heer Schilperoort zegt dat mensen ook te horen hebben gekregen dat ze bij de invoering minimaal één en misschien twee maanden zonder TOD-betaling komen te zitten. Dat begrijpt hij niet helemaal want volgens hem is de afspraak geweest dat de TOD-vooraf blijft worden betaald totdat TOD-achteraf kan worden betaald en dat er vervolgens met terugwerkende kracht hersteld zou worden. Daarbij zou een bijbetaling volgen als iemand te weinig heeft gekregen en als iemand te veel heeft gekregen hoeft het bedrag niet worden terugbetaald. Spreker vraagt de voorzitter om dit punt ook in de brief mee te nemen.

De heer Van der Hulst heeft nog een procesvraag met betrekking tot de actiepuntenlijst. Hij bedankt voor het uitlichten van de twee punten zoals verzocht, maar vraagt zich af wat er met de rest van de lijst gedaan wordt. Wellicht is het goed om een schriftelijke toelichting te versturen omdat het doorlopen van de actiepuntenlijst anders in de vergadering van 22 mei a.s. significant veel tijd in beslag zal nemen. De voorzitter zal geen toezegging doen om er een brief over te sturen, maar hij deelt de observatie dat 22 mei a.s. een vrij onmogelijke vergaderdag kan worden als hij dat niet doet. Met die urgentie neemt hij het punt mee terug.

De voorzitter sluit de vergadering om 14.15 uur.